

Komunikacija s agresivnim bolesnikom/deeskalacijski postupak (prema NICE 2005, 2015)

Deeskalacijski postupak ili komunikacija u krizi s agresivnim pacijentom je efikasno korištenje verbalnih i neverbalnih komunikacijskih vještina kako bi se pomoglo smanjiti uznemirenost agresivne osobe ili osobe s rizikom agresivnog ponašanja kako bi se smanjila mogućnost za agresivno ponašanje ili daljnje napredovanje agresivnog ponašanja, odnosno prevencije agresivnog ponašanja

Diferencijalna dijagnoza

- Zloupotreba psihoaktivnih tvari i suzdržavanje od psihoaktivnih tvari
- Medicinske ne-psihiatrijske bolesti i stanja
- Psihiatrijske bolesti i poremećaji

Važno je odrediti dijagnozu koja je u podlozi agresivnog ponašanja!

Među brojna medicinska stanja i poremećaje koji mogu uzrokovati agitaciju i agresivno ponašanje spadaju:

Zarazne bolesti

- Upale središnjeg živčanog sustava
- Meningitis
- Encefalitis
- Sepsa

Metaboličke bolesti

- Hipoglikemija
- Disbalans elektrolita
- Anemija
- Avitaminoza (B1, B6, B12, folna kiselina)
- Hipotermija, hipertermija
- Hipoksija

Endokrinološke bolesti

- Tireotoksikoza
- Cushingov sindrom
- Hiperparatiroidizam

Neurološke bolesti

- Ozljede glave
- Cerebrovaskularni inzult
- Epilepsija (interiktalno, postiktalno, epilepsija temporlanog režnja)
- Encefalopatije (npr. hepatička)
- Wilsonova bolest
- Parkinsonova bolest zbog levodopa toksičnosti
- Huntingtonova bolest

Prevenција

- Okolina
- Procjena
- Obučenosť osoblja
- Prethodan plan

Intervencije

- Psihosocijalne intervencije
- Fizičke intervencije
- sekluzija i vezivanje
- farmakološke
- Brza trankvilizacija (rapid tranquillisation)
- *pro re nata* (PRN) liječenje

Prostor

- i pacijent i osoblje mora imati lagan način da izađe iz prostorije (najbolje dva izlaza)
- smirujuća okolina
- osobni prostor - ne prilaziti pacijentu s leđa, ne mu okretati leđa, zadržati udaljenost, fizikalni pregled i tjelesni kontakt jasno najaviti, objasniti i tražiti pristanak
- biti u istoj razini s pacijentom, sjediti ako pacijent sjedi (mirroring - zrcaljenje)
- Ukloniti potencijalne podstrekače agresije (druge osobe)

Pacijent

- predstaviti se, objasniti situaciju i namjere, upotrebljavati kratke i jasne rečenice
- učiniti cijelu proceduru fleksibilnom
- izbjegavati konfrontacije, zadržati neutralan izraz lica, izbjegavati neprijateljsko držanje (osvještavanje kontratransfernih emocija)

ali...

- jasno dati do znanja da se ne tolerira nasilje i da je osoba sama odgovorena za svoje ponašanje
- pokušati stvoriti savez, ukoliko je moguće razgovarati o motivima i razlozima za prijeteće ponašanje, ne davati lažna obećanja
- poticati verbalizaciju emocija, fantazija, također i agresivnog sadržaja

Pokušati

- napraviti dostatno detaljan pregled (također su svrhu pokazivanja pacijenta da je prihvaćen i da mora proći medicinsku proceduru kao i drugi)

Sila

- prisiljavajuće metode (demonstracija snage, kemijsko obuzdavanje, fizičko obuzdavanje, sekluzija)
- upotrebljavaju se ukoliko ranije metode neučinkovite u umirivanju agitiranog pacijenta ili ako je pacijent prešao granicu dopuštenog ponašanja i postoji stvarna i neposredna prijetnja

- nesuradljivost nije indikacija!
- ne upotrebljavaju se kao kazna !!!

Demonstracija snage

- posljednja metoda deeskalacije
- kroz demonstraciju snage, koja treba biti napravljena na nekonfrontirajući način,
- samom svojom pojavom može djelovati smirujuće na agresivno ponašanje.
- Ne zaboraviti: potrebno je ponovo bolesnika moliti za suradnju te mu objasniti daljnju proceduru.

Fizičko ograničavanje

- direktna primjena fizičke sile da bi se ograničila pacijentova sloboda ili kretanje, s njegovom dozvolom ili bez nje.
- uz farmakoterapiju! (rabdomioliza kao posljedica motornog nemira)
- educirano i iskusno osoblje
- dovoljno ljudi (npr. pet osoba, jedan zadužen za glavu pacijenta, ostali za ruke i noge)
- odluku donosi psihijatar, ali liječnik / med. sestra uz naknadno obavijest liječniku.
- pacijentu se treba reći što će se dogoditi i zamoliti ga da sudjeluje
- sve dokumentirati
- treba pregledavati pacijenta u propisanim intervalima (ili češće), kontrolirati vitalne znakove, voditi računa o potencijalnim ozljedama, odgovarajući položaj pri fiksaciji, psihičko stanje, odgovor na terapiju i mogućnost na prelazak na manje restriktivnu metodu.
- tijekom cijelog vremena poštovati pacijentova prava, dostojanstvo i privatnost

Izolacija/sekluzija

- izolacija osobe posebnom prostoru protiv njezine volje
- osim izolacije pacijenta radi zaštite, smanjuje i stimulaciju iz okoline
- kontraindikacije - kod pacijenata koji zahtijevaju intenzivan monitoring, kod znatne intoksikacije, suicidalni, autoagresivni

ZAKLJUČNO: 10 pravila deeskalacije

1. Poštujte osobni prostor	6. Slušajte pažljivo ono što pacijent govori
2. Nemojte biti provokativni	7. Složi se ili se složi, da se ne slažeš
3. Uspostavite verbalni kontakt	8. Odredi pravila i postavi jasne granice
4. Budite jednostavni i kratki	9. Ponudi izbore i optimizam
5. Prepoznajte želje i osjećaje	10. Ispitaj pacijenta i osoblje (debriefing)